OSMANLI DÖNEMİ RUMELİ PARA VAKIFLARI

1

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

PROJE YÖNETMENİ

PROF. DR. MEHMET BULUT

EDİTÖR

PROF. DR. MEHMET BULUT

EDİTÖR YARDIMCILARI

PROF. DR. HÜSEYİN ÇINAR - PROF. DR. RAHMAN ADEMİ -
DR. AHMET DEMİR - DR. AYDIN KUDAT - DR. MEHMET DOĞAN -
DR. CEM KORKUT - MEVLÜT ÇAM - MEHMET TUĞRUL

İstanbul Zaim Üniversitesi

İZÜ YAYINLARI NO: 32

Kitabın Adı
OSMANLI DÖNEMİ RUMELİ PARA VAKIFLARI

Editör
Prof. Dr. Mehmet Bulut

Hazırlayanlar
Mehmet Bulut - Hüseyin Çınar
Rahman Ademi - Ahmet Demir
Aydın Kudat - Mehmet Doğan
Cem Korkut - Mevlüt Çam
Mehmet Tuğrul - Yakup Özsaraç
Hasan Demirtaş - Bora Altay
Faruk Yavuz - Rıdvan Enes Akçatepe

Harita
Dr. Yunus Uğur, Ahmet Baş

Sayfa Tasarımı
Altınoluk Grafik / Mustafa Erguvan

Kapak Tasarımı
İbrahim Yılmaz - Mustafa Yüm

Baskı - Cilt
Erkam Yayın San. ve Tic. A.Ş.
İkitelli Osb. Mh., Atatürk Blv.
Haseyad 1. Kısım No:60 D:3C
Başakşehir / İstanbul

Baskı Tarihi
İstanbul, 2019

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Uluslararası İslam Ekonomi ve Finansı
Araştırma ve Uygulama Merkezi (İSEFAM)
www.izu.edu.tr

Ankara Düşünce ve Araştırma Merkezi
(ADAM) Vakfı
www.adam.org.tr

© Her hakkı mahfuzdur.

ISBN: 978-605-69554-0-2 (Set-12 Cilt)
ISBN: 978-605-69554-2-6

OSMANLI DÖNEMİ
RUMELİ PARA VAKIFLARI

HAZIRLAYANLAR

MEHMET BULUT - HÜSEYİN ÇINAR - RAHMAN ADEMİ -
AHMET DEMİR - AYDIN KUDAT - MEHMET DOĞAN - CEM KORKUT -
MEVLÜT ÇAM - MEHMET TUĞRUL - YAKUP ÖZSARAÇ -
HASAN DEMİRTAŞ - BORA ALTAY - FARUK YAVUZ -
RIDVAN ENES AKÇATEPE

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

TAKDİM

Osmanlıların kurduğu devletin -üç kıtada- Asya, Afrika ve Avrupa'da altı asırdan fazla bir dönem devam etmesinde adalet anlayışı içindeki yönetim elitleriyle dürüst iş insanları ve gönüllü öncülerin bu coğrafyalarda yaşayan milletlerin iktisadi, sosyal, kültürel, dini, ilmi vb. alanlardaki ihtiyaçlarını karşılama konusundaki başarıları ile doğrudan ilgisi bulunduğu günden güne daha iyi anlaşılmaktadır. Dini, dili, kültürü ve milliyetine bakılmaksızın insana sadece "eşref-i mahlukat" olarak yaratıldığı için verilen değer temelinde bir arada yaşayan insanların ihtiyaçlarının giderilmesi noktasında Osmanlıların kurup geliştirdikleri müesseselerin ve onların icra ettikleri fonksiyonların önemli bir rolü bulunduğunda kuşku yoktur.

Osmanlıların geliştirdiği müesseselerin başında vakıflar gelmektedir. İnsanların hatta diğer varlıkların ihtiyaçlarını dikkate alan Osmanlılar, eğitimden sanata, sağlıktan bayındırlık hizmetlerine, kültürden ticaret ve finansa kadar birçok alanda vakıflar kurmuşlardır. Vakıflar içinde yer alan ve Osmanlıların özgün icatları olarak kabul edilen vakıf türlerinden biri de para vakıflarıdır (vakf-ı nukud). Osmanlıları diğer devlet ve medeniyetlerden ayıran belirgin özelliklerinden biri de modern zamanlarda tüm dünyayı hakimiyeti ve etkisi altına alan modern kapitalizmin ve onun faizli finans kurumları olan modern bankalar karşısında kendi değerler sistemi ve dünya görüşlerine uygun ve medeniyet anlayışlarıyla uyumlu finans kurumları olan para vakıflarını kurmuş, geliştirmiş ve süreç içerisinde ülkenin neredeyse her tarafına yaygınlaştırmış olmalarıdır. Bu kurumlar kamu ve özel sektörün dışında üçüncü sektör olarak rol oynayan vakıf anlayışıyla sosyal, kültürel, ekonomik ve finansal alandaki bireysel ve kurumsal ihtiyaçları giderme yanında Osmanlıların en çok önemsediği toplumsal "denge" ile uzun dönemde (*long term*) ekonomik ve finansal "istikrar"ın sürdürülmesinde hayati derecede rol oynadığı söylenebilir.

Osmanlılar, para vakıflarını Avrupa'da modern bir sistem olarak kapitalizmin inşa edilmeye ve onun en temel kurumlarından ve sistemin motoru olarak kabul edilen faizli finans kurumlarının şekillenmeye başladığı dönemlerde kurup geliştirdiler. Bu kurumlar

önce Avrupa'nın yanı başında, Osmanlı Rumelisi'nde ortaya çıktı ve sonraki dönemlerde Anadolu başta olmak üzere Batı Asya, Kuzey Afrika ve devletin diğer bölgelerinde de yaygınlaştı ve son zamanlara kadar gelişmeye devam etti.

Osmanlı döneminde kurulan para vakıfları ile ilgili daha önceleri belli başlı şehirleri esas alan çalışmalar gerçekleştirildi. Ancak kuruluşundan gelişimine bu genişlik ve kapsamda tüm Osmanlı Avrupası'nda (Rumeli) kurulan para vakıflarını ihtiva eden proje çalışması ilk defa gerçekleştirilmektedir. Elinizdeki bu çalışmada Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivlerinde yer alan belgelerden yola çıkılarak Türkiye (Edirne, Tekirdağ, Kırklareli), Arnavutluk, Bosna Hersek, Bulgaristan, Kosova, Makedonya, Romanya, Sırbistan ve Yunanistan'da Osmanlı dönemine ait para vakfı ihtiva eden vakfiyeler Osmanlı Türkçesi ve Arapça'dan modern Türkçe'ye kazandırıldı. Ayrıca her vakfiye için Türkçe, İngilizce ve Arapça özetler hazırlandı.

Proje kapsamında Osmanlı dönemi Rumeli para vakıflarına ilişkin analizler de yapıldı. Belli başlı bölge ve ülkelerdeki para vakfı örneklerinden yola çıkılarak bu kurumların geniş Osmanlı coğrafyasında ortaya çıkış şartları, gelişmeleri, işletilme usulleri başta olmak üzere konuyla ilgili tartışmalar üzerinde duruldu ve analizler gerçekleştirildi. Para vakıflarının modern zamanlarda faizsiz finans sisteminin inşası ve kurumsal yapısının geliştirilmesi konusundaki önemi erbabınca iyi bilinmektedir. Bununla birlikte bu kurumlar vasıtasıyla vakfedilen sermaye miktarının ne olduğu, nerede, ne zaman ve ne şekilde değerlendirildiği konuları yanında bu çalışma Osmanlı Balkan coğrafyasında kurulmuş para vakıflarının kuruluş yılı, yeri, kurucuları, vakfedilen para miktarları, işletme oranları (ribh) ve şartları gibi önemli sorulara cevabın bulunabileceği en kapsamlı araştırmaların ilki olduğu söylenebilir.

Yapılan arşiv çalışmaları, para vakıflarının 15. yüzyılda Osmanlı Rumeli bölgesinde ortaya çıktığı (1423), sonrasında da 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar artan oranda gelişimini sürdüğünü göstermektedir. Bu anlamda, Osmanlı Devleti'nde para vakıfları uzun bir dönem boyunca varlığını sürdüren önemli bir kurum haline gelmiştir. Bu kurumlar sayesinde temel fonksiyonu hayrî hizmetler olan vakıfların rolü iktisadi ve finansal alanlara yaygınlaştırılmış ve Osmanlı ekonomisinin "ibadullahın terfi-i ahvalini" gözeten dengesini uzun yıllar boyunca muhafaza ederek "sürdürülebilir iktisadi kalkınma" yaklaşımıyla bu alanlardaki insan ve toplum ihtiyaçlarının karşılanması yanında "insani finans" çerçevesinde kısa, orta ve uzun dönemli finansal istikrarın sağlanması ile yükselen modern kapitalizm karşısında kendi medeniyet, vakıf, iktisat ve finans geleneğine bağlı kalarak kurduğu ve geliştirdiği sistemini istikrar ve denge içinde sürdürmesinde önemli katkılar sağladığı anlaşılmaktadır. Vakıf kurumları içerisinde para vakıfları sadece hayır hizmetlerinin gerçekleştirilmesi, kamu mallarının üretilmesi, eğitim hizmetlerinin finansmanı, dinî kurumların ayakta kalması ve alt yapı yatırımları gibi hizmetleri yapmakla kalmamış, aynı zamanda vakıf sermayesinden elde edilen gelirler ile finansal istikrara katkı sağlamış,

istihdamın genişlemesine katkıda bulunmuş ve kredi maliyetlerindeki dengeleyici rolü yanında işgücü piyasasında da ücretlerin dengelenmesinde de önemli bir rol oynamıştır.

Proje kapsamında, tespit edilen para vakıflarının sermaye miktarları, ribh oranları, sermaye gelirleri ve ücretler ayrı ayrı alt dönemlere göre tespit edilmiştir. Bu tespitler ışığında, karşılaştırmalı analizlerin sağlıklı gerçekleştirilmesi adına bütün iktisadi veriler gümüş (gr) cinsinden hesaplanmıştır. Bu değerlere ek olarak, bir mal sepeti meydana getirilmiş ve bu mal sepetinin fiyat endeksleri belirlenen alt dönemlere göre oluşturulmuştur. Böylece belirlenen dönemlerin ücret düzeylerinin reel değerler üzerinden analiz edilebilmesinin zemini ortaya çıkarılmıştır. Tabiatıyla eserin bütününde arşiv vesikalarından yola çıkılarak konuyla ilgili yapılan tespit, transkript ve tercüme edilen belgelere ulaşmak suretiyle dini, sosyal, kültürel, iktisadi ve finansal alanlar başta olmak üzere ilgi alanlarına göre araştırmacıların pek çok alanda bu kurumların rolü ve önemini daha yakından fark edebilmelerine imkan sağlayan önemli bir kaynak ortaya çıkarılmış olmaktadır.

Başlangıcından basım aşamasına kadar dört yıldan fazla süren bu proje birçok kişi ve belli başlı kurumların destek ve katkılarıyla ortaya çıktı. Yoğun bir emek ürünü olan bu çalışmada teşekkürü borç bildiğimiz kurumların başında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası yer almaktadır. Yunus Emre Enstitüsü tarafından da desteklenen bu proje, Ankara Düşünce ve Araştırma Merkezi (ADAM) ile İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Uluslararası İslam Ekonomisi ve Finans Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin (İSEFAM) önemli katkıları ile gerçekleştirilmiştir. Katkısı bulunan tüm kurumlara ve bu kurumların desteklerini esirgemeyen değerli yöneticilerine teşekkürü borç biliyoruz.

Bu tür uzun soluklu projelerde yer almak önemlidir. Ancak daha önemlisi böyle uzun soluklu projelerde yapılan iş bölümüne göre herkesin uyum içinde görevini yerine getirmesidir. Yürütücülüğü Mehmet Bulut tarafından gerçekleştirilen bu projede Hüseyin Çınar, Rahman Ademi, Aydın Kudat, Ahmet Demir, Mehmet Doğan, Mevlüt Çam, Cem Korkut, Mehmet Tuğrul, Yakup Özsaraç, Hasan Demirtaş, Bora Altay, Faruk Yavuz ve Rıdvan Enes Akçatepe'den oluşan geniş bir araştırmacı grup yanında, Himmet Taşkömür, Hamdi Döndüren ve M. Akif Aydın hocalarımız da danışman olarak katkı sağladılar. Yunus Uğur ve Ahmet Baş da haritaların üretilmesinde önemli bir destek sağladı. Bu projenin yayın olarak Siz değerli okuyucu ve araştırmacıların önüne gelmesinde özellikle araştırmacılarımızın özverili gayretleri, destekleri ve uyum içinde çalışmalarını ifade etmek hakikatin izharı sadedinde bir zarurettir. Hafta içi düzenli çalışma ve tetkiklerden sonra ADAM ile İSEFAM bünyesinde gerçekleştirilen uzun soluklu okuma, tartışma ve analizlere katılan proje ekibindeki tüm arkadaşlarımızın emekleri her türlü takdirin üzerindedir. Ankara ve İstanbul'daki uzun soluklu çalışmalara Balkanlardaki saha çalışmaları ile proje alan merkezli tespitlerle altı yüz yıllık para vakıfları mirasının günümüzdeki durumunu yerinde görme imkanı da oldu. Her imkan gibi bu da insana yeni sorumluluklar yüklüyor. Bu bahiste söylenecek çok şey var. Ancak bu dibacede şu kadarını not düş-

mekte yarar var; Balkanlardaki Osmanlı vakıf medeniyet mirası konusunda sorumluluk mevkiinde bulunan herkese önemli görevler düşmektedir.

Dört yıldan fazla bir süre boyunca sürekliliği bulunan ve birlikte gerçekleşen bir gayretin sonucunda bu eser meydana geldi. Uzun soluklu bir çalışmanın sonucunda ortaya çıkan bu eserde, haliyle eksiklikler, kusurlar ve şurası şöyle olsa burası şöyle yapılsaydı daha iyi olurdu denilecek bölümler vardır. Ancak böylesine geniş çaplı bir çalışmada bunların erbabınca mazur görüleceğini umuyoruz. Bu vesileyle proje ekibinde yer alan tüm çalışma ve ekip arkadaşlarıma gösterdikleri gayret, samimi işbirliği ve uyumlu çalışmalarından dolayı en içten teşekkürlerimi ifade etmek isterim.

Projeye destek veren tüm kurumlara özellikle de sürecin başından itibaren yayın aşamasına gelip baskının tamamlanmasına kadar geçen süreçte desteğini esirgemeyen Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na ve Değerli Başkanları Erdem Başçı, Murat Çetinkaya ve Murat Uysal Beyefendiler ile yakın mesai arkadaşlarına, Yunus Emre Enstitüsü'ne ve Kıymetli Başkanları Hayati Develi ve Şeref Ateş Beyefendiler ile T.C. Vakıflar Genel Müdürü Adnan Ertem Beyefendiye teşekkürlerimi sunarken; bu eserin başta vakıf, sosyal ve ilmi alanlar olmak üzere bu tür çalışmaların, özellikle iktisat ve finans alanında sadece ülkemiz ve İslam coğrafyasında değil dünya ölçeğinde yeni ufuklar açması ve uygulamalara öncülük edecek yeni çalışmaların gerçekleştirilmesine vesile olmasını ve hayırlar getirmesini temenni ederim. Gayret bizden tevfik Allah (CC)'tandır.

Prof. Dr. Mehmet BULUT
Proje Yürütücüsü

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

TAKİP EDİLEN USUL VE İMLÂ ESASLARI

- Bu çalışma, Osmanlı döneminde Rumeli topraklarında kayıt altına alınan Türkçe ve Arapça para vakıflarına ait vakfiyelerin çeviri ve asıl metinlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın esasını teşkil eden vakfiyeler, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Kültür ve Tescil Daire Başkanlığı Arşivi'ndeki para vakıfları (Nukūd-ı Mevkūfe) vesikalarına aittir. Ayrıca incelenen bölgeye ait ulaşılabilen Şer'iyye Sicillerindeki para vakıfları ile ilgili vakfiyeler - Rodosçuk, Edirne, Saraybosna ve Bulgaristan'daki bazı şehirlere ait - bu çalışmada kullanılmıştır.
- Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk kısımda genel bir değerlendirme, ikinci kısımda vakfiyelerin özetleri ile birlikte Türkçe olanların çevirileri (daha doğrusu Latin harflerine aktarımı, zira yapılan iş sadece bir çeviri işlemi değildir), Arapça olanların tercümeleri, üçüncü kısımda ise bu vakfiyelerin asılları, kendi içinde aidiyet numaraları verilerek sıralanmıştır. Vakfiyelerin asıllarının sona bırakılması metin kaymalarını önlemek için başvurulan bir yöntemdir.
- Çalışmada çevirileri verilen vakfiyeler alfabetik olarak ülke isimlerine göre sıralanmıştır. Bu sıralamada her ülke kendi içinde yine alfabetik olarak şehir adlarına göre tanzim edilmiştir. Bu sıralamalarda önce şehir merkezinde yer alan mahalleler, sonra kazalar yer almıştır. Bu sıralamalar yapılırken vakfiyelerin tarih sırası dikkate alınmıştır. Tarihi mevcut olmayan vakfiyeler, ait olduğu şehir/kazanın son sırasına konulmuştur.
- Vakfiye başlıklarında vakfı kuranların (vâkıf ve vâkıfe) isimleri, baba isimleri, vakfı kurdukları dönemdeki görevleri, künye ve lakapları ile birlikte verilmiştir.
- Her bir vakfiyenin başında o vakfın kurucusu, kurulduğu mahal, vakfın hayratı ve akarı ile vakfedilen paranın yer aldığı özeti Türkçe, İngilizce ve Arapça olarak verilmiştir.

- Vakfiyenin aslında yer alan hicrî tarihler, ay, gün ve yıl olarak miladî tarihe çevrilerek birlikte gösterilmiştir. Bu yazım şekline İngilizce ve Arapça özetlerde de uyulmuştur. Ayın ilk günü olan "gurre" 1. gün (1 Ekim gibi), "selh" ayın sonuncu günü (30 Eylül gibi) olarak yazılmıştır. Evâil ayın ilk 10 günü (1-10), evâsıt ayın ikinci on günü (11-20), evâhir ise ayın son on günü (21-30) olarak miladî takvimde gösterilmiştir.
- Hicrî tarihleri miladî tarihe çevirirken Türk Tarih Kurumu'nun web sayfasında yer alan "Tarih Çevirme Kılavuzu" kullanılmıştır. Bkz. http://www.ttk.gov.tr/genel/tarih-cevirme-kilavuzu/
- Vakfiyenin yer aldığı kaynağın künyesi her vakfiyenin özet kısmında verilmiştir. Burada, vakfiyenin bulunduğu arşiv, defter no, sayfa ve defterdeki sırası ardışık olarak verilmiştir.
- Çalışmada genel olarak Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'ndeki çeviri esasları ve yazım kuralları temel alınmış olmakla birlikte, metnin kendi bütünlüğü içinde de bazı yazım kuralları tarafımızca ortaya konulmuştur.
- Osmanlı Türkçesiyle kayıt altına alınan vakfiyeler, Latin harflerine çevrilirken, aslına sadık kalınarak, okunduğu gibi yazılmıştır.
- Arapça kayıt altına alınan vakfiyeler, Latin harflerine çevirisi yapılmadan doğrudan Türkçe'ye tercüme edilerek metin içinde kullanılmıştır.
- Türkçe vakfiyelerde yer alan âyetler ve hadisler sadece Latin harflerine çevrilerek verilmiş; tercümeleri vakfiye içinde verilmemiştir. Âyetler italik olarak, hadis-i şerifler ve diğer özlü sözler tırnak (" ") içerisinde gösterilmiştir.
- Vakfiyelerin orijinalinde yer alan her bilgi çeviride aynen yer almıştır. Vakfiyelerin asıllarında yer alan siyâkat harfi ile yazılmış vakfiyeye ait özet bilgiler çeviride verilmiştir.
- Çalışmada vakfiyelerin Osmanlı Türkçesinden Latin harfli yazıya çevirileri yapılırken; hemze (ء) harfini kesme işareti (') , ayn (ع) harfini ters kesme işareti (‘), vav (و) harfi ile uzatma alan ilgili kısmı "û", ye (ى) harfi ile uzatma alan ilgili kısmı "î" şeklinde gösterilmiştir.
- Kef (ك) harfinin elif (ا) harfi ile uzatma alan (كا) kısmı "kâ", ye (ى) harfi ile uzatma alan ilgili kısmı (كِي) "kî", vav (و) harfi ile uzatma alan ilgili kısmı (كو) "kû" kelimeleriyle gösterilmiştir. Kaf (ق) ve gayn (غ) ile başlayan uzun hecelerde a, u üzerinde düz çizgi kullanılmıştır.
- Kelimenin başına gelen ayn ve hemze harfleri özel işaretle gösterilmemiştir.
- Metin içinde uzatma işareti, sesteş kelimelerde (adet-âdet, alem-âlem); uzatma ve inceltmenin bir arada bulunduğu durumlarda (ahlâk, dergâh) kullanılmıştır.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

- Arapça aslında çift sessizle biten bazı kelimeler yalın halde ise günümüz imlasında olduğu gibi sesli şekilde yazılmıştır (hüküm, vakıf, misil, fasıl, asıl, nefis örneklerinde olduğu gibi). Fakat bu kelimeler tamlama halinde ise sondaki sesli harf gösterilmemiştir (fasl-ı husûmet, hükm-i şerîf, vakf-ı mezkûr, Nefs-i Edirne gibi).
- Arapça aslında son harfi şeddeli olan bazı kelimeler yalın halde iken tek harfle yazılmıştır (hâcc-hâc gibi).
- Şahıs adları, coğrafî isimler, kitap, dergi ve makale adları yanında din, mezhep, tarikat adları ile ırk, dil, lehçe adları, tarihî, olaylar, kurum ve yapı adları, idarî birlikler özel isim kabul edilmiştir.
- Yer adlarının yazılışında, belgedeki yazılışı esas alınmıştır. Günümüzde kullanılan yer adları metin içinde verilmemiştir. Sadece ülke sıralaması yapıldıktan sonra şehirlerin günümüzde kullanılan adları değişikse, ilk geçtiği yerde bu adı da verilmiştir.
- Şahıs adlarının yazılışında Türkçe söyleyiş esas alınmakla birlikte, adlar Latin harflerine çevrilirken harflerin yazımındaki aslına uyulmuştur (Abdülhamid, Ahmed, Mehmed, Mahmud gibi). Ancak adların aslında yer alan uzatma harfleri olan â, û, î, şeklindeki yazımlar, metin içinde uzatma yapılmadan verilmiştir.
- Bilinen ve günümüzde kullanılan adlar günümüz imlasıyla yazılmıştır. İsimlerin yazılışında ayn, hemze ve çekme işaretleri gösterilmemiştir (Abdurrahman, Halil, Nuri, Şaban gibi).
- Kıssahân, cüzhân, aşırhân, mevlidhân gibi Arapça ve Farsça kelime terkiplerinden oluşan isimler birleşik yazılmış, vazife isimlerinde bulunan hân ekinden önce (-) işareti konmuş, şahıs isimlerinde ise konmamıştır.
- Türkçe fiiller metin içinde yazıldığı şekilde çevrilmiştir (idüb, ideriz, olmağla, olunub, olundukda, itdirilüb gibi).
- Özel isimlerden sonra gelen hal ve iyelik ekleri kesme işareti ile ayrılmıştır. (Osman Bey'in, Mustafa'nın gibi).
- Genel olarak açık hecelerdeki uzunluklar gösterilmiştir (Âlî, Süyûtî gibi). Kapalı hecelerdeki uzunluklar ise daha çok terkiplerde belirtilmiştir (Necmeddin - Necmeddîn-i Kübrâ gibi).
- "Din" ile yapılan birleşik isimlerde "d" korunmakla birlikte Türkçe'de de kullanılanlarda Türkçe söyleyiş esas alınmıştır (Celaleddin, Fahreddin gibi).
- Millet ve dil isimleri büyük harfle başlatılmıştır (Bosnaviyyü'l-asl, Rum, Arapça, Türkçe gibi).

İstanbul Zaim Üniversitesi Sabahattin

- "İbn", kendisinden sonraki kelimeye bitiştirilmediği zaman "İbn" şeklinde yazılmış ve kelimenin irabına tesir ettirilmemiştir (İbn Abdullah, İbn Abdülkerim gibi). Bitiştirildiği takdirde ise kelime sonundaki hareke Türkçe söyleyişine göre okunmuştur (İbnü'l-Esîr, İbnü'n-Nedîm, İbnü'r-Rûmî, İbnü's-Salâh).
- "Abd" ile başlayan birleşik isimler -Abdullah ve Abdurrahman hariç- "ü" ile yazılmıştır (Abdülmuttalib, Abdürrahim, Abdüssamed).
- "Ebû", kendisinden sonraki kelimeye bitiştirilmemişse "û" ile, bitiştirilmiş ise "u" ile yazılmıştır (Ebû Müslim, Ebu'l-Fazl, Ebussuûd, Ebuzziyâ gibi).
- Şahıs adlarındaki sıfatlarda ve nisbelerde harf-i tarif korunmuştur (Abdullah el-Harrâz, Abdullah b. Salih el-Mısrî gibi).
- Harf-i tarif (elif-lâm) ile başlayan isimlerde harf-i tarif satır başında gelmişse büyük harfle yazılmıştır (El-Hâc, Es-Seyyid). Satır başında değilse küçük yazılmıştır (el-Hâc, es-Seyyid gibi).
- Birden fazla kelimeden oluşan yer ve müessese isimlerinde her iki kelimenin ilk harfi büyük yazılmıştır (Istabl-ı Âmire, Ordu-yı Hümâyûn, Âsitâne-i Sa'âdet gibi)
- Özel isimlerden önce gelen meslek isimleri büyük harfle başlatılmıştır (Terzi Ali, Attar Osman, Kâtib Mehmed, Kassab Mustafa gibi).
- Harf-i tarifli tamlamaların bazı durumlarında ü'lü geçişler tercih olunmuştur (şuhûdü'l-hâl, sâlifü'z-zikr, mârrü'z-zikr, ma'lûmü'l-esâmî gibi).
- Tamlama bulunmayan kelimelerde sesliden sonra gelen sessizin kalın veya ince okunuşu "u" veya "ü" kullanımına göre belirlenmiştir (muhâla'a, mütekarrir gibi).
- Harf-i cer ve edatlar bir arada kullanıldığında bitişik yazılması tercih edilmiştir (fîmâ, keyfemâ, hasbemâ gibi).
- Harf-i cer ve edatlar tek başına geçtiğinde ise herhangi bir kelimeyle birleştirilmemiştir. Harf-i cer ile kelime ile arasına tire (-) işareti konulmuştur (mâ-vaka'a, an-nakd) gibi.
- Belgelerde okunamayan kısımlar (…) şeklinde gösterilmiştir.
- Okumada şüpheli olunan yerlerde (?) işareti konulmuştur.
- Boş bırakılan yerler [boş] şeklinde gösterilmiştir.
- Kesilmiş /kopmuş, eksik kısımlar ise [kesik/kopmuş/eksik] şeklinde gösterilmiştir.
- Metne yapılan eklemeler [ ] içinde yazılmıştır.
- Metne yapılan ilaveler dipnotta belirtilmiştir.

KISALTMALAR /ABBREVIATIONS
İNGİLİZCE ÇEVİRİLER /ENGLISH TRANSLATIONS

- b.: bin
- bkz: bakınız /see
- BOA: Başbakanlık Devlet Arşivleri Osmanlı Arşiv Dairesi /Prime Ministry's State Archives, Department of Ottoman Archives
- bt. : bint
- c.: cilt /volume
- Cemâziyelâhir - Jumada'l-akhar
- Cemâziyelevvel - Jumada'l-awwal
- Defter /Register
- DİA: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi /Encyclopedia of Islam of the Turkiye Diyanet Foundation
- EVK: Evkaf /Waqf
- H.: Hicri /Hijra
- Muharrem - Muharram
- nr. : numara /number
- ö.: Ölüm
- Ramazan - Ramadhan
- Rebîulâhir - Rabi'u'l-akhar

İstanbul Zaim Üniversitesi Sabahattin

- Rebîulevvel - Rabi'u'l-awwal
- Recep - Rajab
- s.: sayfa /page p./pp. /pages
- Safer - Safar
- sr: sıra /serial
- Şaban - Sha'ban
- Şer'iyye Sicili - Shar'iyyah Registers
- Şevval - Shawwal
- vb.: ve benzeri /and similar
- vd.: ve diğerleri /and others
- VGMA: Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi /Archives of the Directorate General of Waqfs
- vol. cilt /volume
- vs.: ve saire /etc.
- Zilkade - Dhu'l-qa'dah
- Zilhicce - Dhu'l-hijjah

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

EDİRNE

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

İZ
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Edirne-1

Vakfın İsmi	Hürrem Şah Hatun bint Abdullah Vakfı
Konu	Abdullah kızı Hürrem Şah Hatun'un 4.000 dirhemi, Edirne'de Cami-i Atik yakınındaki Hoca Rüstem Mektebi'nde her gün bir cüz Kur'ân tilavet edilmesi ve okuldaki öğrencilere yaz günlerinde soğuk su içirilmesi için vakfetmesi.
Tarih	Evâhir-i Ramazan 962 / 29 Temmuz-8 Ağustos 1556
Kaynak	Edirne Şer'iyye Sicilleri, 08453.00014

Name of the Waqf	The Waqf of Hurrem Şah Hatun bt. Abdullah
Subject	4.000 dirhams endowment of Hurrem Şah Hatun bt. Abdullah for recitation of one (juz) fascicle of The Qur'an and for providing cold water to the students of Hoca Rustem School that was near Câmi-i Atik Mosque in Edirne on summer days.
Date	Last ten days of Ramadhan 962 / 29 July - 8 August 1556
Source	Shar'iyyah (Court) Records of Edirne, 08453.00014

اسم الوقف	وقف السيدة هرم شاه بنت عبد الله
الموضوع	وقف السيدة هرم شاه بنت عبد الله اربعة آلاف درهما لتلاوة القران كل يوم في مكتبة خوجه روستم باشا الواقعة قرب الجامع العتيق الواقع في أدرنه ولتوزيع الماء البارد على الطلاب في موسم الصيف
التاريخ	اواخر رمضان ٩٦٢ \ ٢٩ يوليو – ٨ آغسطس ١٥٥٦
المصدر	السجلّات الشرعية في أدرنه رقم الدفتر:٠٨٤٥٣,٠٠٠١٤

İstanbul Zaim Üniversitesi Şubahattin

Seyyid Hüseyin oğlu Seyyid Ali, şer'-i şerîf meclisinde, Yusuf oğlu Mehmed Halife ve Ramazan oğlu Hasan'ın şehâdetleriyle Abdullah kızı Hürrem Şah Hatun adına vakıf kurmaya ve vakıftan rücû' etmeye vekâleten şu şekilde ikrâr ve itirâfta bulundu; adı geçen müvekkilesi hâlis bir niyet ile günün râyic değerine göre miktarı dört bin dirhem olan meblağı kendi malından ve öz kazancından ifrâz edip ayırarak vakfı tescil ettirmek üzere vakfa mütevellî olan Mustafa oğlu Mehmed'e teslim etti ve şöyle şart koştu;

Anılan meblağ her sene onda bir hesâbı üzere işletilsin. [Edirne] Câmi'-i Atik yakınındaki Hoca Rüstem Mektebi'nde adı geçen Mehmed hayatta olduğu müddetçe bizzat kendisi tarafından her gün Kur'ân-ı Azîm'den bir cüz okunup sevâbı vakıf sâhibi müvekkilem ruhuna bağışlanmak üzere bir dirhem verilsin. Mehmed vefât ettikten sonra oğullarından en salih olan kişi, sonra adı geçen mektepte halife olan kişi bu vazîfeyi yerine getirsin. Ayrıca her yaz mevsiminde ihtiyaç duyulduğu durumda vakıf mütevellîsi tarafından buz satın alınıp adı geçen mektepte ders gören çocuklara içirilmek üzere kırk dirhem harcansın. Vakıf sâhibi vakfın tevliyetini bu görevi hasbî olarak yapan mektepteki muallim olan kişiye şart koştu. Böylece şeriata ve kanunlara uygun olduğunu ifade ile anılan meblağı vakf ve habs etti. Daha sonra yukarıdaki minval üzere bahsi geçen vakfın tescili yapıldıktan sonra vakıf sahibinin vekili vakfın bağlayıcı olmadığını gerekçe göstererek rucû' etmek istedi. Vakıf mütevellîsi buna itiraz etti. Bunun üzerine taraflar konuyu yukarda imzası bulunan hâkime götürdüler. Kendisine müracaat edilen hâkim bu tür vakıf işlemini uygun ve caiz gören müctehid imamların görüşüne göre vakfın geçerli ve bağlayıcı olduğuna sahîh bir hükm ile karar kıldı. Böylece bu vakıf bağlayıcı bir halde ebedi olmak üzere tescillendi. İşbu şekilde işlem icra edildi ve kayda geçti. Dokuz yüz kırk iki senesi Ramazan ayının sonları.

Şahitler

Necmi bin Ali

Hüseyin Hilmi bin Kemal

Mahfi bin Ferhad

Mustafa Bey ibn Abdullah

Temur ibn Abdullah.

İSAM Sabahattin Zaim İstanbul Zaim Üniversitesi

İNDEKS

A

Abd, 14, 435

C

Câbî, 175, 435

D

Devlet, 15, 229, 232, 235, 238, 246, 248, 435

E

Ekber, 32, 48, 55, 82, 86, 104, 108, 126, 129, 140, 147, 151, 158, 164, 167, 266, 435
Emvâl, 194, 266, 435
Esedî, 86, 103, 142, 143, 435

F

Fakîh, 28, 435

H

Harâm, 25, 32, 46, 73, 112, 153, 159, 435
Hatîb, 25, 33, 106, 154, 435

I

idâne, 167, 241, 435
İmâm, 24, 25, 31, 32, 38, 46, 47, 48, 50, 51, 55, 66, 71, 72, 77, 78, 79, 82, 83, 87, 88, 90, 93, 95, 96, 97, 102, 103, 104, 105, 108, 114, 117, 118, 126, 129, 130, 136, 140, 143, 144, 146, 147, 151, 158, 164, 167, 168, 172, 182, 186, 188, 192, 195, 198, 227, 263, 266, 267, 293, 295, 297, 298, 300, 301, 303, 304, 306, 307, 309, 312, 314, 435
istiğlâl, 29, 35, 37, 41, 42, 45, 53, 58, 64, 66, 76, 81, 86, 92, 100, 117, 121, 123, 133, 143, 146, 150, 166, 175, 290, 292, 295, 297, 300, 303, 306, 435
istinmâ, 41, 42, 64, 157, 435

K

Kâdî, 22, 69, 85, 90, 96, 102, 103, 106, 107, 110, 116, 125, 129, 132, 138, 139, 146, 149, 151, 156, 161, 170, 290, 435
Kâtib, 14, 73, 79, 80, 82, 83, 97, 110, 130, 132, 159, 185, 238, 241, 256, 259, 262, 435

M

Meclis, 181, 435
Müezzin, 25, 46, 56, 67, 78, 79, 85, 97, 127, 435
Mülk, 22, 30, 139, 266, 435
Mütevellî, 43, 50, 69, 127, 219, 224, 312, 435

N

Nâzır, 27, 32, 69, 75, 121, 169, 170, 171, 253, 435

R

ribh, 8, 37, 41, 42, 45, 54, 64, 65, 70, 76, 77, 81, 86, 92, 103, 117, 123, 150, 171, 181, 185, 191, 194, 203, 205, 208, 210, 213, 216, 219, 222, 224, 229, 232, 235, 238, 244, 246, 248, 250, 253, 256, 259, 262, 266, 269, 271, 273, 276, 279, 281, 283, 285, 290, 309, 316, 435

İstanbul Zaim Üniversitesi

S

Şuhûdü'l-hâl, 19, 25, 32, 38, 43, 46, 48, 51, 55, 59, 62, 66, 96, 105, 108, 113, 118, 127, 130, 141, 145, 156, 159, 168, 172, 177, 179, 185, 186, 191, 194, 197, 203, 208, 210, 213, 216, 222, 226, 229, 232, 235, 241, 253, 256, 259, 262, 265, 269, 273, 276, 279, 283, 285, 287, 316, 435

T

Temyîz, 180, 435

V

Vakıf, 8, 20, 435
Vâkıf, 97, 98, 219, 224, 311, 314, 435
Vekâlet, 194, 435

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

İçindekiler

Takdim / 7

Takip Edilen Usul ve İmlâ Esasları / 11

Kısaltmalar / Abbreviations / 15

İngilizce Çeviriler / English Translations / 15

Edirne / 17

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Edirne / Merkez / 19

Hürrem Şah Hatun bint Abdullah Vakfı - The Waqf of Hurrem Şah Hatun bt. Abdullah
وقف السيدة هرم شاه بنت عبد الله 19

Vize Sancağı Beyi İbrahim Bey Vakfı - The Waqf of Vize Sanjak Bey İbrahim
وقف ابراهيم بك السيّد بلواء ويزه 21

Defterdâr-ı Sânî Abdülbaki Paşa bin Ebulvefa Vakfı - The Waqf of Defterdâr-ı Sânî Abdülbaki Pasha b. Ebulvefa
وقف عبد الباقي باشا ابن ابي الوفا 26

Hacı Yusuf bin Abdülmennan Vakfı - The Waqf of Hadji Yusuf bin Abdülmennan
وقف الحاج يوسف ابن عبد المنان 34

İbrahim ibn Hacı Bâlî Vakfı - The Waqf of İbrahim b. Hadji Bali
وقف ابراهيم ابن الحاج بالي 36

Ali Bey ibn Sinan Ağa ibn Aydın Vakfı - The Waqf of Ali Bey b. Sinan Agha b. Aydın
وقف علي بك ابن سنان آغا ابن أيدن 39

Hatice Hatun bint Sunullah Vakfı - The Waqf of Hatice Hatun bt. Sunullah
وقف السيدة خديجة بنت صنع الله 44

Musa Efendi bin Süleyman Vakfı - The Waqf of Musa Effendi b. Suleyman
وقف موسي أفندي ابن سليمان 47

Hacı Musa ibn Yusuf Vakfı - The Waqf of Hacı Musa b. Yusuf
وقف الحاج موسي ابن يوسف 49

Müderris Abdurrahman Efendi bin Mehmed Vakfı - The Waqf of Mudarris Abdurrahman Agha b. Mehmed
وقف عبد الرحمن آغا المدرس ابن محمد 52

Kerime Hatun bint Mehmed Ağa Vakfı - The Waqf of Kerime Hatun bt. Mehmed Agha
وقف السيدة كريمة بنت محمد آغا 57

Fatma bint Muslı Vakfı - The Waqf of Fatma bt. Musli
وقف فاطمة بنت موسلي 60

Müteferrika Osman Ağa bin Abdülmennan Vakfı - The Waqf of Muteferrika Osman Agha b. Abdulmennan
وقف عثمان آغا متفرقه ابن عبد المنان 63

Surre Emini Mustafa Ağa bin Mehmed Vakfı - The Waqf of Mustafa Agha b. Mehmed
وقف مصطفى آغا أمين السرة ابن محمد 68

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Edirne Kadısı Velizâde Ebu'l-Fazl Ahmed Efendi Vakfı - The Waqf of the Kadi of Edirne Velizâde Ebu'l-Fazl Ahmed Effendi
وقف ولي زاده ابو الفضل احمد أفندي القاضي بأدرنه 74

Edirne Kadısı Velizâde Ebu'l-Fazl Ahmed Efendi Vakfı - The Waqf of the Kadi of Edirne Velizâde Ebu'l-Fazl Ahmed Effendi
وقف ولي زاده ابو الفضل احمد أفندي 80

Edirne Kadısı Velizâde Ebu'l-Fazl Ahmed Efendi Vakfı - The Waqf of the Kadi of Edirne Velizâde Ebu'l-Fazl Ahmed Effendi b. Abdurrahman Effendi
وقف أبو الفضل احمد أفندي ولي زاده القاضي بأدرنه ابن عبد الرحمن أفندي 84

Sinan Paşa bin Ahmed Ağa Vakfı - The Waqf of Sinan Pasha b. Ahmed Agha
وقف سنان باشا ابن احمد آغا 89

İbrahim Efendi bin Hacı Suphi Vakfı - The Waqf of İbrahim Effendi b. Hadji Suphi
وقف ابراهيم أفندي ابن الحاج صبحي 99

Fatıma Hatun bint Süleyman Vakfı - The Waqf of Fatima Hatun bt. Suleyman b. Receb
وقف فاطمة خاتون بنت سليمان ابن الحاج رجب 106

Mehmed bin Mustafa bin Mehmed Vakfı - The Waqf of Mehmed b. Mustafa b. Mehmed
وقف محمد ابن مصطفى ابن محمد 109

Hacı Hüseyin Ağa bin Ramazan Vakfı - The Waqf of Huseyin Agha b. Ramazan
وقف الحاج حسين آغا ابن رمضان 113

Nalburzâde Mehmed Efendi ibn Mehmed Vakfı - The Waqf of Nalburzâde Mehmed Effendi ibn Mehmed
وقف محمد أفندى الملقب بنالبوري زاده ابن محمد 115

Fatıma Hatun bint Mehmed bin Ahmed Vakfı - The Waqf of Fatima bt. Mehmed b. Ahmed
وقف فاطمة بنت محمد ابن احمد 120

Hacı İbrahim Ağa bin Mehmed Ağa Vakfı - The Waqf of Hacı İbrahim Agha b. Mehmed Agha
وقف الحاج ابراهيم آغا ابن محمد آغا 122

Bostâniyân-ı Hâssa Kâtibi Mustafa Efendi bin Derviş Mehmed bin Abdurrahman Vakfı
وقف مصطفى أفندي صاحب عنوان كاتب بسطانيان الخاص ابن درويش محمد ابن عبد الرحمن 124

Şerife Zeyneb bint Mustafa Vakfı - The Waqf of Şerîfe Zeyneb bt. Mustafa
وقف شريفة زينب بنت مصطفى 128

İstanbul Zaim Üniversitesi Sabahattin

Haffaf Hacı Mehmed Efendi ibn Ebubekir Efendi Vakfı - The Waqf of Haffaf Hadji Mehmed Effendi b. Ebubekir Effendi
وقف الحاج محمد أفندي خفاف ابن ابو بكر أفندي 131

Dersiam Hacı Mustafa Efendi bin Mahmud Vakfı - The Waqf of Dersiam (professor) Hadji Mustafa Effendi b. Mahmud
وقف الحاج مصطفى أفندي درس عام ابن محمد 137

Gevher bint Ali Vakfı - The Waqf of Gevher bt. Ali
وقف جوهرة بنت علي 142

Seyyid Abdullah Ağa bin Halil Ağa Vakfı - The Waqf of Abdullah Agha b. Halil and Muhammed Agha
b. Mustafa Agha
وقف السيد عبد الله آغا ابن خليل 145

Kara Ahmed Ağa bin Hacı Hasan Ağa Vakfı - The Waqf of Ahmed Agha b. Hasan Agha
وقف قارا احمد آغا ابن الحاج حسن آغا 148

Molla Ahmed bin Bekir Vakfı - The Waqf of Mullah Ahmed b. Bekir
وقف ملا احمد بن بكر المشهور بالشيخ محمد 152

Hacı Ali Efendi bin Mustafa Vakfı - The Waqf of Hadji Ali Effendi b. Mustafa
وقف الحاج علي أفندي ابن مصطفى 155

Rufaiyye Şeyhi Mustafa Kabûlî Efendi bin Hacı Ömer Efendi Vakfı - The Waqf of Sheikh of Rufaiyyah Way Mustafa Qabûlî b. Omer
وقف الشيخ مصطفى قبولي أفندي ابن عمر أفندي 160

Mîr Mehmed Necib Efendi bin Sadr-ı Esbak Seyyid Hâfız İsmail Paşa Vakfı
وقف مير نجيب أفندي ابن الصدر الاسبق السيد الحافظ إسماعيل باشا 165

Edirne Kadısı Mehmed Salih Efendi Vakfı - The Waqf of The Kadi of Edirne Mehmed Salih Effendi
وقف محمد صالح افندى القاضى بأدرنه 169

Derviş Salih Bey bin Mehmed Alaeddin Ağa Vakfı - The Waqf of Dervish Salih Bey b. Mehmed Alaeddin Agha
وقف درويش صالح بك ابن محمد علاء الدين آغا 174

Hacı Seyyid Mustafa Faik Efendi bin Mehmed Emin Efendi Vakfı - The Waqf of Hadji Seyyid Mustafa Faik Effendi b. Mehmed Emin Effendi
وقف الحاج السيد مصطفى فائق أفندي ابن محمد أمين أفندي 177

Hüseyin Hüsnü Efendi ibn Osman Vakfı - The Waqf of Hüseyin Hüsnü Effendi b. Osman
وقف حسين حسني أفندي ابن عثمان 180

Mustafa Fehmi Bey bin Hacı Mehmed Bey bin Hacı Ali Bey Vakfı - The Waqf of Mustafa Fehmi Bey b. Hadji Mehmed Bey b. Hadji Ali Bey
وقف مصطفى فهمي بك ابن الحاج محمد بك ابن الحاج علي بك 184

Ahmed Cânib Paşa ibn Arif Paşa Vakfı - The Waqf of Ahmed Canib Pasha b. Arif Pasha
وقف احمد جانب باشا ابن عارف باشا 187

Hacı Mustafa Bey ibn Mehmed Ağa Vakfı - The Waqf of Hacı Mustafa Bey b. Mehmed Agha
وقف الحاج مصطفى بك ابن محمد آغا 190

İkinci Ordu Müşiri Mehmed Arif Paşa Vakfı - The Waqf of 2nd Army Mushir Mehmed Arif Pasha
وقف محمد عارف باشا المشير الثاني في المعسكر 193

Şakir Bey bin Ahmed Vefik Bey Vakfı - The Waqf of Şakir Bey bin Ahmed Vefik Bey
وقف شاكر بك ابن احمد بك 196

Ada / 199

İbrahim Ağa ibn Hacı İbiş Vakfı - The Waqf of İbrahim Agha b. Hacı Ibiş
وقف ابراهيم آغا ابن الحاج إبيش 199

Hasan Ağa bin Hasan bin Abdullah Vakfı - The Waqf of Hasan Agha b. Hasan b. Abdullah
وقف حسن آغا ابن حسن ابن عبد الله 202

Muhtar İbrahim Ağa ibn Halil bin Hüseyin Vakfı - The Waqf of Muhtar İbrahim Agha b. Halil b. Hüseyin
وقف ابراهيم آغا المختار ابن خليل ابن حسين 204

Musa Ağa ibn Halid bin Abdullah Vakfı - The Waqf of Musa Agha b. Halid b. Abdullah
وقف موسي آغا ابن خالد ابن عبدالله 207

Emin Ağa bin Halil Vakfı - The Waqf of Emin Agha b. Halil
وقف امين آغا ابن خليل 209

Abdi Ağa bin Hasan Vakfı - The Waqf of Abdi Agha b. Hasan
وقف عبدي آغا ابن حسن 212

Hüseyin Hüsnü Ağa bin Emin Vakfı - The Waqf of Huseyin Husnu Agha b. Emin
وقف حسين حسنو آغا ابن أمين 215

Süleyman Ağa bin Mestan Vakfı - The Waqf of Suleyman Agha b. Mestan
وقف سليمان آغا ابن مستان 218

Kamil Ağa ibn Ahmed Vakfı - The Waqf of Kamil Agha b. Ahmed
وقف كامل آغا ابن احمد 221

Nuri Ağa bin Mahmud Vakfı - The Waqf of Nuri Agha b. Mahmud
وقف نوري آغا ابن محمود 223

Cisr-i Ergene (Uzunköprü) / 225

Mehmed Ağa bin Hacı Süleyman bin Ali ve Ali Ağa bin Hacı Süleyman bin Ali'nin Ortak Vakfı - The Waqf of Mehmed Agha b. Hadji Süleyman b. Ali and Ali Agha b. Hadji Süleyman b. Ali
وقف محمد آغا ابن الحاج سليمان ابن علي مع علي آغا ابن الحاج سليمان ابن علي 225

Hüseyin bin Bekir ve Ömer Ağa bin Mehmed'in Ortak Vakfı - The Waqf of Huseyin b. Bekir and Omer Agha b. Mehmed
وقف حسين ابن بكر و عمر ابن محمد مشتركا 228

Mehmed Efendi bin Raşid Vakfı - The Waqf of Mehmed Effendi b. Raşid
وقف محمد أفندي ابن راشد 231

İbrahim bin Halil ve İbrahim bin Hüseyin'in Ortak Vakfı - The Waqf of İbrahim b. Halil and İbrahim b. Hüseyin
وقف ابراهيم ابن خلبل وابراهيم ابن حسين 234

Hâfız Halil Efendi bin Mustafa Vakfı - The Waqf of Hafiz Halil Efendi b. Mustafa
وقف الحافظ خليل إبن مصطفى 237

Mehmed Ağa ibn Hüseyin ve Hüseyin Ağa ibn Yusuf Vakfı - The Waqf of Mehmed Agha ibn Hüseyin and Hüseyin Agha ibn Yusuf
وقف محمد آغا ابن حسين و حسين ابن يوسف 240

Ferhad bin Salih Vakfı - The Waqf of Ferhad b. Salih
وقف فرهاد ابن صالح 242

Ahmed Pehlivan bin Hüseyin bin Ali Vakfı - The Waqf of Ahmed Pehlivan b. Hüseyin b. Ali
وقف أحمد بهلوان إبن حسين إبن علي 245

Abdurrahman bin Mustafa bin Ali Vakfı - The Waqf of Abdurrahman b. Mustafa b. Ali
وقف عبد الرحمن ابن مصطفى ابن علي 247

Cisr-i Mustafa Paşa / 249

Hacı İbrahim Ağa ibn Mehmed Salih bin Abdülhamid Vakfı - The Waqf of Hacı İbrahim Agha b. Mehmed Salih b. Abdülhamid
وقف الحاج ابراهيم آغا ابن محمد صالح ابن عبد الحميد 249

Hacı Hafız Ahmed bin Hacı Osman Vakfı - The Waqf of Hafiz Ahmed b. Osman
وقف الحافظ احمد ابن الحاج عثمان 252

Hâfız Ahmed Efendi ibn Hacı Ali Ağa Vakfı - The Waqf of Hafiz Ahmed Effendi b. Ali Agha
وقف الحافظ احمد أفندي ابن الحاج علي آغا 255

Hafız Ahmed Ağa ibn Osman Ağa Vakfı - The Waqf of Hafiz Ahmet Agha b. Osman Agha
وقف الحافظ احمد آغا ابن عثمان آغا 258

Necib Ağa bin Hacı Emin Vakfı - The Waqf of Necib Agha b. Emin
وقف نجيب آغا ابن الحاج أمين 261

Ali Ağa bin Ömer Vakfı - The Waqf of Ali Agha b. Ömer
وقف علي آغا ابن عمر 264

Çöke / 268

Muhtar Ali Ağa ibn Osman bin Ali Vakfı - Waqf of Muhtar Ali Agha b. Osman b. Ali
وقف علي آغا العمدة ابن عثمان ابن علي 268

Arif Ağa ibn Yahya Vakfı - The Waqf of Arif Agha b. Yahya
وقف عارف آغا ابن يحي 270

Rençber Ali Ağa ibn Sadık Vakfı - The Waqf of Rençber Ali Agha b. Sadık
وقف رنجبر علي ابن صادق 272

Mehmed Ağa bin Aziz Vakfı - The Waqf of Mehmed Agha b. Aziz
وقف محمد آغا ابن عزيز 275

Şerif Ağa bin Hacı Ömer Vakfı - The Waqf of Şerîf Agha b. Hacı Omer
وقف شريف آغا ابن الحاج عمر 278

Kamil Ağa bin Halil Vakfı - The Waqf of Kamil Agha b. Halil
وقف كامل آغا ابن خليل 280

Mehmed Ağa bin Sadık Vakfı - The Waqf of Mehmed Agha b. Sadık
وقف محمد آغا ابن صادق 282

Ahmed Ağa ibn İbrahim Mestan Vakfı - The Waqf of Ahmed Agha b. İbrahim Mestan
وقف احمد آغا ابن ابراهيم مستان 284

Keşan / 286

Hacı Mehmed Ağa ibn Hasan Vakfı - The Waqf of Mehmed Agha b. Hasan
وقف الحاج محمد آغا ابن حسن 286

İstanbul Zaim Üniversitesi

Hacı Mahmud bin Hacı İbrahim Vakfı - The Waqf of Hadji Mahmud b. Hadji İbrahim
وقف الحاج محمود ابن الحاج ابراهيم 289

Osman bin Emin Vakfı - The Waqf of Osman b. Emin
وقف عثمان ابن أمين 291

Hacı Şakir Ağa ibn Mustafa Vakfı - The Waqf of Hadji Şakir Ağa ibn Mustafa
وقف الحاج شاكر آغا ابن مصطفى 294

Hamza bin Salih Vakfı - The Waqf of Hamza b. Salih
وقف حمزة ابن صالح 296

Ali ibn Mehmed Vakfı - The Waqf of Ali ibn Mehmed
وقف علي ابن محمد 299

Salih bin Ahmed bin Musa Vakfı - The Waqf of Salih b. Ahmed b. Musa
وقف صالح ابن احمد ابن موسي 302

Hasan bin Sadık bin Hasan Vakfı - The Waqf of Hasan b. Sadık b. Hasan
وقف حسن ابن صادق ابن حسن 305

Ortaköy / 308

Hasan Ağa ibn Süleyman Vakfı - The Waqf of Hasan Agha b. Suleyman
وقف حسن آغا ابن سليمان 308

Sazlıdere / 310

Rençber Nazif Ağa bin Osman Vakfı - The Waqf of Rençber Nazif Agha b. Osman
وقف رنجبر نظيف آغا ابن عثمان 310

Üsküdar / 313

Abdi Ağa ibn Nazir Vakfı - The Waqf of Abdi Agha b. Nazir
وقف عبدي آغا ابن ناظر 313

Ahmed Ağa bin Mehmed Vakfı - The Waqf of Ahmed Agha b. Mehmed
وقف احمد آغا ابن محمد 316

Vesikalar / 319

1- Hürrem Şah Hatun bint Abdullah Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 08453.00014) / 321

2- Vize Sancağı Beyi İbrahim Bey Vakfı (VGMA, Defter: 730, Sayfa: 63-65, Sıra: 36) / 322

Vize Sancağı Beyi İbrahim Bey Vakfı (VGMA, Defter: 730, Sayfa: 63-65, Sıra: 36) / 323

3- Defterdâr-ı Sânî Abdülbaki Paşa bin Ebulvefa Vakfı (VGMA, Defter: 632, Sayfa: 102-108, Sıra: 43) / 324

İstanbul Zaim Üniversitesi Sabahattin

Defterdâr-ı Sânî Abdülbaki Paşa bin Ebulvefa Vakfı (VGMA, Defter: 632, Sayfa: 102-108, Sıra: 43) / 325
Defterdâr-ı Sânî Abdülbaki Paşa bin Ebulvefa Vakfı (VGMA, Defter: 632, Sayfa: 102-108, Sıra: 43) / 326
4- Hacı Yusuf bin Abdülmennan Vakfı (VGMA, Defter: 623, Sayfa: 229, Sıra: 220) / 327
5- İbrahim ibn Hacı Bâlî Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, Defter: 4646 Sayfa: 7) / 328
6- Ali Bey ibn Sinan Ağa ibn Aydın Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04647.00012-13, V. 70A-71A) / 329
Ali Bey ibn Sinan Ağa ibn Aydın Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04647.00012-13, V. 70A-71A) / 330
7- Hatice Hatun ibnet Sunullah Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04648.00019, V. 52A) / 331
8- Musa Efendi bin Süleyman Vakfı [Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04648.00013, V. 97A (25A)] / 332
9- Hacı Musa ibn Yusuf Vakfı [Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04648.00013, V. 97A (25A)] / 333
Hacı Musa ibn Yusuf Vakfı [Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04648.00013, V. 97A (25A)] / 334
10- Müderris Abdurrahman Efendi bin Mehmed Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, Defter: 4675 Sayfa: 21-22) / 335
Müderris Abdurrahman Efendi bin Mehmed Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, Defter: 4675 Sayfa: 21-22) / 336
11- Kerime Hatun bint Mehmed Ağa Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04675.00021, V. 75A, Belge No: 149) / 337
12- Fatma bint Muslı Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04650.00009, V. 9A, Belge No: 16) / 338
13- Müteferrika Osman Ağa bin Abdülmennan Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04651.00007-9, V. 57B-58B) / 339
Müteferrika Osman Ağa bin Abdülmennan Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04651.00007-9, V. 57B-58B) / 340
Müteferrika Osman Ağa bin Abdülmennan Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04651.00007-9, V. 57B-58B) / 341
14- Surre Emini Mustafa Ağa bin Mehmed Vakfı (VGMA, Defter: 632, Sayfa: 256-258, Sıra: 125) / 342
Surre Emini Mustafa Ağa bin Mehmed Vakfı (VGMA, Defter: 632, Sayfa: 256-258, Sıra: 125) / 343
15- Edirne Kadısı Velizâde Ebu'l-Fazl Ahmed Efendi Vakfı (VGMA, Defter: 632, Sayfa: 368-369, Sıra: 174) / 344
16- Edirne Kadısı Velizâde Ebu'l-Fazl Ahmed Efendi Vakfı (VGMA, Defter: 632, Sayfa: 373-374, Sıra: 175) / 345
Edirne Kadısı Velizâde Ebu'l-Fazl Ahmed Efendi Vakfı (VGMA, Defter: 632, Sayfa: 373-374, Sıra: 175) / 346
17- Edirne Kadısı Velizâde Ebu'l-Fazl Ahmed Efendi Vakfı (VGMA, Defter: 632, Sayfa: 375-377, Sıra: 176) / 347
Edirne Kadısı Velizâde Ebu'l-Fazl Ahmed Efendi Vakfı (VGMA, Defter: 632, Sayfa: 375-377, Sıra: 176) / 348
18- Sinan Paşa bin Ahmed Ağa Vakfı (VGMA, Defter: 734, Sayfa: 111-116, Sıra: 66) / 349
Sinan Paşa bin Ahmed Ağa Vakfı (VGMA, Defter: 734, Sayfa: 111-116, Sıra: 66) / 350
Sinan Paşa bin Ahmed Ağa Vakfı (VGMA, Defter: 734, Sayfa: 111-116, Sıra: 66) / 351

İstanbul Zaim Üniversitesi

19- İbrahim Efendi bin Hacı Suphi Vakfı [Edirne Şer'iyye Sicilleri, 05267.00002, V. ( )] / 352
İbrahim Efendi bin Hacı Suphi Vakfı [Edirne Şer'iyye Sicilleri, 05267.00002, V. ( )] / 353
20- Fatıma Hatun bint Süleyman Vakfı (VGMA, Defter: 734, Sayfa: 109-110, Sıra: 65) / 354
21- Mehmed bin Mustafa bin Mehmed Vakfı (VGMA, Defter: 734, Sayfa: 135, Sıra: 77) / 355
Mehmed bin Mustafa bin Mehmed Vakfı (VGMA, Defter: 734, Sayfa: 135, Sıra: 77) / 356
22- Hüseyin Ağa ibn Ramazan Vakfı (VGMA, Defter: 623, Sayfa: 109, Sıra: 119) / 357
23- Nalburzâde Mehmed Efendi ibn Mehmed Vakfı (VGMA, Defter: 623, Sayfa: 185-186, Sıra: 183) / 358
Nalburzâde Mehmed Efendi ibn Mehmed Vakfı (VGMA, Defter: 623, Sayfa: 185-186, Sıra: 183) / 359
24- Fatıma Hatun bint Mehmed bin Ahmed Vakfı (VGMA, Defter: 624, Sayfa: 260, Sıra: 212) / 360
25- Hacı İbrahim Ağa ibn Mehmed Ağa Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04741.00018, V. ?, Sıra: 3) / 361
26- Bostânıyân-ı Hâssa Kâtibi Mustafa Efendi bin Derviş Mehmed bin Abdurrahman Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04774.00030.1168, V. ?) / 362
27- Şerife Zeynep bint Mustafa Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, Defter: 4827 Sayfa: 110) / 363
28- Haffaf Hacı Mehmed Efendi ibn Ebubekir Efendi Vakfı (VGMA, Defter: 627, Sayfa: 21, Sıra: 7) / 364
Haffaf Hacı Mehmed Efendi ibn Ebubekir Efendi Vakfı (VGMA, Defter: 627, Sayfa: 21, Sıra: 7) / 365
29- Dersiam Hacı Mustafa Efendi bin Mahmud Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04827.00009-10, V. 34A-35A) / 366
Dersiam Hacı Mustafa Efendi bin Mahmud Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04827.00009-10, V. 34A-35A) / 367
30- Gevher bint Ali Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 05275.00006, Sayfa: 50, Sıra: 1) / 368
31- Seyyid Abdullah Ağa bin Halil Ağa Vakfı (VGMA, Defter: 629, Sayfa: 29, Sıra: 13) / 369
32- Kara Ahmed Ağa bin Hacı Hasan Ağa Vakfı (VGMA, Defter: 629, Sayfa: 270-271, Sıra: 245) / 370 Kara Ahmed Ağa bin Hacı Hasan Ağa Vakfı (VGMA, Defter: 629, Sayfa: 270-271, Sıra: 245) / 371
33- Molla Ahmed bin Bekir Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04935.00169, Sayfa: --, Sıra: 1) / 372
34- Hacı Ali Efendi bin Mustafa Vakfı VGMA, Defter: 632, Sayfa: 82-83, Sıra: 36) / 373
35- Rufaiyye Şeyhi Mustafa Kabûlî Efendi bin Hacı Ömer Efendi Vakfı [Edirne Şer'iyye Sicilleri, Defter: 4955, Sayfa: 147 (74)] / 374
36- Mîr Mehmed Necib Efendi bin Sadr-I Esbak Seyyid Hâfız İsmail Paşa Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 04980.00002, Sayfa: 146, Sıra: 1) / 375
37- Edirne Kadısı Mehmed Salih Efendi Vakfı (VGMA, Defter: 583, Sayfa: 164-165, Sıra: 143) / 376
38- Derviş Salih Bey bin Mehmed Alaeddin Ağa Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 05042.00004, V. 12A, Sıra: 1) / 377
39- Hacı Seyyid Mustafa Faik Efendi bin Mehmed Emin Efendi Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 05053.00023, V. 16A) / 378

40- Hüseyin Hüsnü Efendi ibn Osman Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 05064.00063, V. 58B, Belge No: 352) / 379
41- Mustafa Fehmi Bey bin Hacı Mehmed Bey bin Hacı Ali Bey Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 05101.00033, Sayfa: 55, Sıra: 2) / 380
42- Ahmed Canib Paşa ibn Mehmed Arif Paşa Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, Defter: 5116 Sayfa: 50, Sıra: 149) / 381
Ahmed Canib Paşa ibn Mehmed Arif Paşa Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, Defter: 5116 Sayfa: 50, Sıra: 149) / 382
43- Hacı Mustafa Bey ibn Mehmed Ağa Vakfı (VGMA, Defter: 603, Sayfa: 170, Sıra: 289) / 383
44- İkinci Ordu Müşiri Mehmed Arif Paşa Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 05166.00012, Sayfa: 52, Belge No: 118) / 384
45- Şakir Bey bin Ahmed Vefik Bey Vakfı (VGMA, Defter: 1760, Sayfa: 160, Sıra: 115) / 385
Şakir Bey bin Ahmed Vefik Bey Vakfı (VGMA, Defter: 1760, Sayfa: 160, Sıra: 115) / 386
46- İbrahim Ağa ibn Hacı İbiş Vakfı (VGMA, Defter: 989, Sayfa: 104, Sıra: 75) / 387
47- Hasan Ağa bin Hasan bin Abdullah Vakfı (VGMA, Defter: 990, Sayfa: 36, Sıra: 29) / 388
48- Muhtar İbrahim Ağa ibn Halil bin Hüseyin Vakfı (VGMA, Defter: 991, Sayfa: 47, Sıra: 60) / 389
49- Musa Ağa ibn Halid bin Abdullah Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 05116.00008 Sayfa: 82, Sıra: 440) / 390
50- Emin Ağa bin Halil Vakfı (VGMA, Defter: 603, Sayfa: 201, Sıra: 335) / 391
51- Abdi Ağa bin Hasan Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, Defter: 183 Sayfa: 184 Sıra: 488) / 392
52- Hüseyin Hüsnü Ağa ibn Emin Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 05155.00020, Sayfa: 51, Sıra: 1) / 393
53- Süleyman Ağa bin Mestan Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicillerii, 05153.00062, V. 41A, Belge No: 201) / 394
54- Kamil Ağa ibn Ahmed Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, Defter: 5193 Sayfa: 52, Sıra: 27) / 395
55- Nuri Ağa bin Mahmud Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, Defter: 5192 Sayfa: 184 Sıra: 509) / 396
56- Mehmed Ağa bin Hacı Süleyman bin Ali ve Ali Ağa bin Hacı Süleyman bin Ali'nin Ortak Vakfı (VGMA, Defter: 989, Sayfa: 194, Sıra: 149) / 397
57- Hüseyin bin Bekir ve Ömer Ağa bin Mehmed'in Ortak Vakfı (VGMA, Defter: 989, Sayfa: 149, Sıra: 113) / 398
58- Mehmed Efendi bin Raşid Vakfı (VGMA, Defter: 991, Sayfa: 36, Sıra: 42) / 399
59- İbrahim bin Halil ve İbrahim bin Hüseyin'in Ortak Vakfı (VGMA, Defter: 989, Sayfa: 60, Sıra: 48) / 400
60- Hâfız Halil Efendi bin Mustafa Vakfı (VGMA, Defter: 991, Sayfa: 11, Sıra: 10) / 401
61- Mehmed Ağa ibn Hüseyin ve Hüseyin Ağa ibn Yusuf Vakfı (VGMA, Defter: 991, Sayfa: 39, Sıra: 48) / 402
62- Ferhad bin Salih Vakfı (VGMA, Defter: 991, Sayfa: 1, Sıra: 1) / 403
63- Ahmed Pehlivan bin Hüseyin bin Ali Vakfı (VGMA, Defter: 599, Sayfa: 79, Sıra: 41) / 404
64- Abdurrahman bin Mustafa bin Ali Vakfı (VGMA, Defter: 597, Sayfa: 107, Sıra: 80) / 405

İstanbul Zaim Üniversitesi

65- Hacı İbrahim Ağa ibn Mehmed Salih bin Abdülhamid Vakfı (VGMA, Defter: 988, Sayfa: 143, Sıra: 58) / 406
66- Hacı Hâfız Ahmed bin Hacı Osman Vakfı (VGMA, Defter: 988, Sayfa: 201, Sıra: 114) / 407
67- Hâfız Ahmed Efendi bin Ali Ağa Vakfı (VGMA, Defter: 988, Sayfa: 49, Sıra: 22) / 408
68- Hâfız Ahmed Ağa ibn Osman Ağa Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 05053.00015, V. 16B, Belge No: 25) / 409
69- Necib Ağa bin Hacı Emin Vakfı (VGMA, Defter: 988, Sayfa: 265, Sıra: 168) / 410
Necib Ağa bin Hacı Emin Vakfı (VGMA, Defter: 988, Sayfa: 265, Sıra: 168) / 411
70- Ali Ağa bin Ömer Vakfı (VGMA, Defter: 991, Sayfa: 35, Sıra: 41) / 412
71- Muhtar Ali Ağa ibn Osman bin Ali Vakfı (VGMA, Defter: 603, Sayfa: 187, Sıra: 315) / 413
72- Arif Ağa ibn Yahya Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 05153.00066, V. 30B., Belge No: 189) / 414
73- Rençber Ali Ağa ibn Sadık Vakfı (VGMA, Defter: 991, Sayfa: 37, Sıra: 44) / 415
74- Mehmed Ağa ibn Aziz Vakfı (VGMA, Defter: 604, Sayfa: 165, Sıra: 229) / 416
75- Şerif Ağa ibn Hacı Ömer Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 05192.00038, V. 51B, Belge No: 349) / 417
76- Kamil Ağa bin Halil Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, Defter: 5192, Sayfa: 181 Sıra: 503) / 418
77- Mehmed Ağa bin Sadık Vakfı (VGMA, Defter: 601, Sayfa: 101, Sıra: 113) / 419
78- Ahmed Ağa ibn İbrahim Mestan Vakfı (VGMA, Defter: 604, Sayfa: 151, Sıra: 205) / 420
79- Hacı Mehmed Ağa ibn Hasan Vakfı (VGMA, Defter: 623, Sayfa: 25-26, Sıra: 32) / 421
Hacı Mehmed Ağa ibn Hasan Vakfı (VGMA, Defter: 623, Sayfa: 25-26, Sıra: 32) / 422
80- Hacı Mahmud bin Hacı İbrahim Vakfı (VGMA, Defter: 626/2, Sayfa: 476, Sıra: 560) / 423
81- Osman bin Emin Vakfı (VGMA, Defter: 598, Sayfa: 262, Sıra: 217) / 424
82- Hacı Şakir Ağa ibn Mustafa Vakfı (VGMA, Defter: 596, Sayfa: 196, Sıra: 173) / 425
83- Hamza bin Salih Vakfı (VGMA, Defter: 606, Sayfa: 59, Sıra: 84) / 426
84- Ali ibn Mehmed Vakfı (VGMA, Defter: 604, Sayfa: 139, Sıra: 186) / 427
85- Salih bin Ahmed bin Musa Vakfı (VGMA, Defter: 606, Sayfa: 67, Sıra: 95) / 428
86- Hasan bin Sadık bin Hasan Vakfı (VGMA, Defter: 606, Sayfa: 90, Sıra: 119) / 429
87- Hasan Ağa ibn Süleyman Vakfı (VGMA, Defter: 595, Sayfa: 161, Sıra: 153) / 430
88- Rençber Nazif Ağa bin Osman Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, 05219.00003, V. 76B-77A) / 431
89- Abdi Ağa ibn Nazir Vakfı (VGMA, Defter: 598, Sayfa: 132, Sıra: 101) / 432
90- Ahmed Ağa bin Mehmed Vakfı (Edirne Şer'iyye Sicilleri, Defter: 5202, Sayfa: 1) / 433

İndeks / 435